

Europese Erfrechtverordening

Een stap voorwaarts

Goed nieuws voor Nederlanders met een (tweede) huis elders in Europa: dankzij de Europese Erfrechtverordening kan het huis vererven via Nederlands recht. De Europese Erfrechtverordening biedt veel voordelen, maar vraagt wel om maatwerk.

TEKST Wilma van Hoeflaken | BEELD Truus van Gog

Straks is er een grote mate van uniformisering', zegt Dirk-Jan Maasland, die als kandidaat-notaris bij Greenille in Rotterdam dagelijks te maken heeft met vermogen en onroerend goed in het buitenland. 'Het wordt overzichtelijker en beter voorspelbaar. Nu heeft ieder land eigen regels voor het recht dat van toepassing is op de nalatenschap. Stel dat een echtpaar in Nederland woont en een huis in Frankrijk heeft. Als een van de twee overlijdt, komt volgens het Nederlands erfrecht het huis op naam van de langstlevende echtgenoot en hebben de kinderen een vordering die niet opeisbaar is. Maar in Frankrijk hebben kinderen sterkere aanspraken dan in Nederland. Het Franse erfrecht zal het Nederlandse testament met betrekking tot het huis in Frankrijk *overrulen*. Na de inwerkingtreding van de nieuwe Erfrechtverordening is ook vanuit Frans perspectief Nederlands erfrecht van toepassing', aldus Maasland. Nog een voorbeeld. 'Ons kantoor heeft veel vermogende Nederlanders die in België wonen als cliënt. Een echtpaar heeft een langstlevendetestament en een van de twee overlijdt. Net als in

Frankrijk hebben kinderen ook in België sterkere aanspraken dan in Nederland. Zij kunnen op grond van het Belgische erfrecht in verzet komen tegen dat langstlevendetestament. Dan krijg je wat wij "de *rush* naar de rechter" noemen, want op basis van een verdrag tussen Nederland en België beslist de rechter die het eerst benaderd wordt. Als dat de Nederlandse rechter is, zal de Belgische rechter zich onbevoegd verklaren. En andersom. Dat verandert als de Europese Erfrechtverordening in werking treedt.'

MEER MOGELIJKHEDEN

De Europese Erfrechtverordening is van toepassing op nalatenschappen van mensen die overlijden op of na 17 augustus 2015. De verordening geldt voor alle lidstaten van de Europese Unie, behalve Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk. 'Deze verordening bepaalt onder meer welk erfrecht van toepassing is', zegt Sabine Heijning, specialist internationaal privaatrecht bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). 'Dat is het erfrecht van het land waar de erflater zijn gewone verblijfplaats had. Of, als men die rechtskeuze gemaakt heeft, het nationale recht van het land waarvan de erflater de nationaliteit had.'

De KNB is groot voorstander van de Europese Erfrechtverordening. Heijning: 'Het maakt de vererving en afwikkeling van internationale nalatenschappen gemakkelijker. Bovendien geeft het meer mogelijkheden voor estate planning.'

Ook notaris Kees van der Plas van Verhees Notarissen in Katwijk staat positief tegenover de nieuwe erfrechtverordening. 'Het is een stap voorwaarts.' Van der Plas is gespecialiseerd in Frans recht. 'Het is belangrijk dat Nederlanders met een huis in het buitenland reeds nu een rechtskeuze kunnen maken voor het Nederlands erfrecht. Dat kunnen ze nu testamentair vastleggen en bij overlijden na 17 augustus 2015 zal Frankrijk of welke lidstaat dan ook die rechtskeuze moeten accepteren.' Dit betekent dat er een einde komt aan de huidige situatie waarbij ouders een langstlevendetestament hebben, waar ze feitelijk niets aan hebben, omdat het *overruled* wordt door het Franse erfrecht. Van der Plas: 'Dan erft moeder een kwart van het Franse huis in volle eigendom en de kinderen driekwart. Of moeder krijgt het vruchtgebruik en de kinderen de blote eigendom. In beide gevallen geldt dat moeder het huis niet kan overdragen zonder handtekening

‘Nederlanders met een huis in het buitenland kunnen reeds nú een rechtskeuze maken’

van de kinderen. Terwijl zij naar Nederlands erfrecht de enige eigenaar zou zijn.’

RARE SITUATIES

In Nederland bestond de rechtskeuze overigens al op grond van het Haags Erfrechtverdrag. ‘Nederland heeft eigen internationaal privaatrecht dat moderner is dan dat in de meeste andere Europese lidstaten’, zegt Maasland. Het Haags Erfrechtverdrag geeft zelfs meer keuzemogelijkheden dan de Europese Erfrechtverordening, want het biedt ook de mogelijkheid te kiezen voor het recht van de gewone verblijfplaats. ‘Dat is wel een aandachtspunt’, zegt Maasland. ‘Dan denk ik bijvoorbeeld aan echtparen met twee verschillende nationaliteiten. Stel dat de vrouw Nederlands is en de man Spaans en zij wonen in Nederland. Zij kunnen nu beiden voor Nederlands recht kiezen. Deze rechtskeuze blijft verbindend, ook als zij naar een andere EU-lidstaat verhuizen en vervolgens na 17 augustus 2015 overlijden. Dan bewaar je de eenheid en voorkom je rare situaties. Dat moet je nu proactief vastleggen, want na 17 augustus 2015 zijn de rechtskeuzemogelijkheden beperkter.’ Zo komt Maasland vanzelf terecht bij een ander aandachtspunt. ‘Als er een wijziging is,

wordt een testament vaak algeheel herroepen en volgt er een nieuw testament. Maar het kan straks in sommige gevallen verstandig zijn om de rechtskeuze te handhaven. Zeker als het een keuze betreft die na 17 augustus 2015 niet meer gemaakt zou kunnen worden. Als je die rechtskeuze herroept, kun je hem straks niet meer terugbrengen.’

STANDAARDVRAGEN

Om hun cliënten goed te kunnen adviseren, moeten notarissen zorgen dat ze goed op de hoogte zijn van de bezittingen en oog hebben voor het internationale aspect. ‘Heb je onroerend goed? Heb je bezittingen in het buitenland? Dat moeten standaardvragen zijn’, vindt Van der Plas. Maasland vermoedt dat veel notarissen met de Europese Erfrechtverordening te maken krijgen. ‘Er zijn veel echtparen met verschillende nationaliteiten, zoveel expats, zoveel mensen die zich vrij over de wereld bewegen. Ons kantoor heeft veel internationale cliënten, bijvoorbeeld mensen in de top van het internationale bedrijfsleven. Dan vraag je naar hun plannen. Blijven ze in Nederland wonen of gaan ze naar het buitenland? Waar wonen hun erfgenamen?’ De Europese Erfrechtverordening zorgt in

situaties met een internationaal tintje voor voorspelbaarheid en overzicht, stelt hij.

WONDERMIDDEL

Maar de verordening is geen wondermiddel, waarschuwt Van der Plas. ‘In eenvoudige situaties, zoals een Nederlands echtpaar met een huis in het buitenland, is een Nederlands testament uitstekend. Civielrechtelijk is dat straks goed geregeld, maar let ook op fiscale aspecten.’ Bij estate planning van grote vermogens speelt fiscaliteit een belangrijke rol. Erfbelasting in de verschillende EU-landen is niet geharmoniseerd. Onbedoeld kan een testament ertoe leiden dat de erfbelastingaanslag zeer hoog uitvalt, aldus Van der Plas. ‘Neem de gelijkschakelingstestamenten. In Nederland zijn we eraan gewend kinderen en stiefkinderen op dezelfde manier te behandelen. In Frankrijk gaat zoiets hopeloos fout. Daar is een stiefkind fiscaal een vreemde, die 60 procent erfbelasting betaalt. Dat moet je wel weten als notaris. In die situatie kun je wellicht beter schenken bij leven.’ Ook bij samenwonende stellen kan er veel mis gaan. ‘Fiscaal erkennen de Fransen het Nederlandse samenlevingscontract niet. In Nederland betekent dat contract een vrijstelling van ruim zes ton voor de erfbelasting, maar in Frankrijk reken je af alsof je een vreemde bent. Dat is vast niet de bedoeling.’ Notarissen moeten voorkomen dat ze iets onhandigs adviseren, doordat ze civielrechtelijk wel goed op de hoogte zijn, maar fiscaal niet. ‘Ik ben thuis in het Franse vastgoed- en erfrecht’, zegt Van der Plas. ‘Als ik een cliënt heb die ook nog een huis in Griekenland heeft, haal ik er ook een Griekse deskundige bij.’ ‘Het civiele recht is het uitgangspunt’, zegt Maasland. ‘Wat wil de testateur? En dan kijken wij vervolgens hoe je dat fiscaal zo gunstig mogelijk regelt.’ ■

In Düsseldorf (13 juni) vindt een seminar plaats over de Europese Erfrechtverordening en het huwelijksvermogensrecht. Hieraan kunnen Nederlandse (kandidaat-)notarissen kosteloos deelnemen. Zij krijgen hiervoor 6 PE-punten. Eerder was hierover al een seminar in Brussel (24 maart). Ook bij het KNB-jaarcongres ‘Notaris over de grenzen’ op 3 oktober komt de Europese Erfrechtverordening uitgebreid aan de orde. Zie voor meer details daarover het KNB-nieuws.